

גמרא סדורה

מסכת שבת

פרק כ"א - "נוטל אדם את בנו"

מהדורה זו מוקדשת לילדי ונוער עתניאל הנפלאים
שנוסף ללימודיהם ועיסוקיהם באים כל לילה ללמוד את הדף היומי
"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם" (תהלים ת, א)

לימוד פרק זה מוקדש:

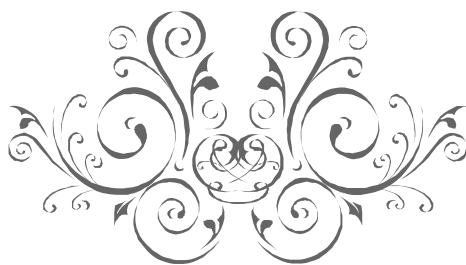
לע"נ אומה אסתר בת משה הלברשטט (לבית קרליבך)

אשה אצילה ואהובה על כולם, נפטרה השבת בשיבה טובה ובצלילות הדעת.

הובאה במסירות להיקבר היום בארץ ישראל.

ניצלה מאימת הנאצים ימ"ש ושריד אחרון למשפחות המיוחסות קרליבך - הלברשטט. זכתה

מעל ל - 300 צאצאים ההולכים בדרך ישראל סבא

**המהדורה המעניקה חווית הצלחה
ומאהיבה את הגמרא על לומדיה**

יוצא לאור על ידי עמותת "וכל בניך לימודי ה"

כח תמוז תש"פ

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

תודה רבה לכל הלומדים שהעירו הערות והארות,
בזכותם מהדורה זו טובה יותר.
ובייחוד לרב נתנאל אריאל שהגיה, העיר והאיר הארות רבות בכשרון רב,
את כל מסכת שבת, אני מודה לו ולכולם

©

כל הזכויות שמורות

על הניקוד, הפיסוק החלוקה לסוגיות, פסקאות, עיצוב ועימוד,
שמורות לעמותת "וכל בניין לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

רש"י

מסכת שבת פרק כ"א - "נוטל אדם את בנו"

1. קמא, ב - קמב, א

רש"י

מתני'

נוטל והאבן בידו. בחצר ולא . אמרי' דמטלטל לאבן :
עם הטהורה. אגב הטהורה ואגב חולין אבל טמאה באפי נפשה לאו בת טלטול הוא :
אף מעלין את המדומע. סאה תרומה שנפלה לקי של חולין דקי"ל דעולה מותר להעלותו לסאה תרומה מהן בשבת ויהיו החולין מותרין ולא אמרינן מתקן הוא ובגמרא מפרש טעמא :

גמ'

חייב משום כיס. ולא משום תינוק כדמפרש ואזיל משום כיס מיהו חייב ולא אמרינן איהו לא מפיק ליה אלא תינוק קא מפיק ליה ולקמיה פריד לה ממתניתין :
פטור. לגמרי כדמפרש ואזיל :
מטה לגבי חי מבטל לה. להיות טפילה לו שהרי צריך לה :
מלאכה שאינה צריכה לגופה. ומוציא מת לקוברו מלאכה שא"צ לגופה היא כדאמר בהמצניע וכיס שהיה תלוי בצוארו לשחק בו אגב מרריה מבטל ליה לגבי תינוק שמת ולא חשיב ליה ההיא שעתא :
והאבן בידו. מדשרי ליה בטלטול בחצר ש"מ לאו כמאן דנקיט לה איהו לאבן דמי ולגבי כיס היכי מחייבת ליה :
בתינוק שיש לו גיעגועין על אביו. שאם לא יטלנו יחלה ולא העמידו טלטול שלא בידים במקום סכנה ואע"ג דלאו סכנת נפש גמורה אלא סכנת חולי :
אתי לאתויי. וטעמא לאו משום טלטול הוא דאפילו לאוחזו בידו והתינוק מהלך ברגליו אסר ליה רבא דילמא נפיל ואתי לאתויי וכיון דלאו סכנת נפש היא לא שרו ביה טלטול :
תניא כוותיה דרבא. דכי נקט לה עליון כמאן דאפקא תחתון גופיה דמי ומיחייב :

משנה

נוטל אדם את בנו והאבן בידו, וכלכלה והאבן בתוכה. ומטלטלין תרומה וטמאה עם הטהורה ועם החולין. רבי יהודה אומר: אף מעלין את המדומע באחד ומאה.

גמרא

אמר רבא:

הוציא תינוק חי וכיס תלוי בצוארו - חייב משום כיס, תינוק מת וכיס תלוי לו בצוארו - פטור.

"תינוק חי וכיס תלוי לו בצוארו - חייב משום כיס".

ולחייב נמי משום תינוק!

רבא כרבי נתן סבירא ליה, דאמר: חי - נושא את עצמו.

ולבטל כיס לגבי תינוק!

מי לא תנו:

"את החי במטה - פטור אף על המטה, שהמטה טפילה לו!"

מטה לגבי חי - מבטלי ליה, כיס לגבי תינוק - לא מבטלי ליה.

"תינוק מת וכיס תלוי לו בצוארו - פטור".

ולחייב משום תינוק!

רבא כרבי שמעון סבירא ליה, דאמר: כל מלאכה שאינה צריכה לגופה - פטור עליה.

תנו:

"נוטל אדם את בנו והאבן בידו!"

אמרי רבי רבי ינאי:

בתינוק שיש לו גיעגועין על אביו.

קמב, א אי הכי, אמאי איריא אבן? אפילו דינר נמי! אלמה אמר רבא: לא שנו אלא אבן, אבל דינר - אסור!

אבן - אי נפלה לה, לא אתי אבוה לאיתויי, דינר - אי נפיל, אתי אבוה לאיתויי.

תניא כוותיה דרבא:

רס"י

וסנדליו וטבעותיו בידו. בקומצו
שלא כדרך מלבוש:
המוציא אדם וכליו עליו. מלבוש
בהן:
וטבעותיו בידיו. באצבעותיו
מדלא תנא בידו כדנקט רישא:
פטור. דבגדיו בטלי לגביה ועליו
הוא פטור כרבי נתן:
ואילו הוציאן כמות שהן. שהיה
אותו עליון אחוז בהן ולא
מלבוש חייב הנושא והיינו
כרבא:

**"המוציא כליו מקופלים ומונחים על כתפו, וסנדליו וטבעותיו בידו - חייב,
ואם היה מלבוש בהן - פטור.
המוציא אדם וכליו עליו, וסנדליו ברגליו, וטבעותיו בידיו - פטור,
ואילו הוציאן כמות שהן - חייב."**

2. קמב, א

רש"י

תיהוי כלכלה בסיס. והיא עצמה תיאסר :
מליאה פירות. דעיקר נעשית בסיס לפירות הלכך אבן מיטלטלת אגב כלי ופירות שהיא מותר :
ונינקטינהו בידיים. ילקטם מעל הארץ בידיו ויחזירה לכלכלה ויטלטלם ולמה התירו אבן לטלטל אגב כלי ופירות :
בפירות המיטנפין. בפירות מבושלין ורכין מאד כגון תאנים ותותים וענבים שאם ישליכם לארץ יטנפו :
ולנערינהו נעורי. עד שיסתלקו הפירות מן האבן לתוך הכלכלה לצדדין וישליך האבן לבדה בנעורתה :
פחותה. שנפחית דופנה או שוליה :

"כלכלה והאבן בתוכה".

ואמאי? תיהוי **"כלכלה"** בסיס לדבר האסור!

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
הכא - בכלכלה מלאה פירות עסקינן.

ולישדינהו לפירי, ונישדי לאבן, ונינקטינהו בידיים!

כדרבי אלעי אמר רב:
בפירות המיטנפין,
הכא נמי - בפירות המיטנפין.

ולנערינהו נעורי!

אמר רב חייא בר אשי אמר רבא:
הכא בכלכלה פחותה עסקינן,
דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה.

רפ"י

וטמאה למעלה. והוא צריך לטהורה ואינו יכול ליטול הטמאה בידיים לפי שהיא מוקצה לפיכך יטלטל הכל עד השלחן וישליך הכל עליו ויטול הטהורה:

לישדינהו. לארץ כולן:

ולינקטינהו. לטהורה ביד ויחזירה לכלכלה:

מתני' לצורך גופו. שצריך לטהורה לגופה לאוכלה הלכך אי לאו דטהורה למטה לא שרו ליה לטלטולי טמאה אלא שקיל לטהורה וממטי לה לשלחן:

ברייטא לצורך מקומו. שצריך למקום הכלי ועיי"כ כולו הוא צריך לסלקו משם ושרו ליה רבנן לטלטל האי אטו האי:

ומאי דוחקיה כו'. דאיצטריך למימר לא שנו אלא שהטמאה למעלה לשבקי כדקס"ד דעתך בין שטמאה למעלה בין שטמאה למטה ולוקמי בצריך למקומו:

אלא לצורך גופו. שצריך לכה לשכב עליו שם ולא לסלקו לפיכך לא התירו לו ליטלו עם המעות אלא מנערו במקומו אבל צריך למקום הכר מטלטל הכל ביחד:

ומדסיפא כו' רישא נמי לצורך גופו. הלכך אי הוה טהורה למעלה לא הוי שרי ליה לטלטולי טמאה כדקתני גבי מעות מנערו ונופלות ומטלטל היתרא לחודיה:

3. קמב, א

"מְטַלְטֵלִין תְּרוּמָה טַמְאָה עִם הַטְּהוֹרָה, וְעִם הַחוּלִין."

אמר רב חסדא:

לא שנו אלא שטהורה למטה, וטמאה למעלה.

אבל טהורה למעלה וטמאה למטה - שקיל ליה לטהורה ושביק ליה לטמאה.

וכי טהורה למטה נמי - לישדינהו ולינקטינהו!

אמר רבי אלעי אמר רב:

בפירות המיטנפין עסקינן.

מיתבי:

"מְטַלְטֵלִין תְּרוּמָה טַמְאָה עִם הַטְּהוֹרָה וְעִם הַחוּלִין,

בֵּין שְׁטְהוֹרָה לְמַעַלָּה וְטַמְאָה לְמַטָּה, בֵּין שְׁטַמְאָה לְמַעַלָּה וְטְהוֹרָה לְמַטָּה,"

תיובתא דרב חסדא!

אמר לך רב חסדא:

מתניתין - לצורך גופו,

ברייטא - לצורך מקומו.

מאי דוחקיה דרב חסדא לאוקמי מתניתין לצורך גופו?

אמר רבא:

מתניתין כוונתיה דייקא,

דקתני סיפא: **"מַעוֹת שֶׁעַל הַכֶּרֶס - מְנַעֵר אֶת הַכֶּרֶס וְהוּן נוֹפְלוֹת,"**

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

לא שנו אלא: לצורך גופו,

אבל לצורך מקומו - מטלטלו ועודן עליו.

ומדסיפא - לצורך גופו,

רישא נמי - לצורך גופו.

4. קמב, א-ב

רש"י

הא קמתקן. שמביאה לידי היתר ונגזר ביה אטו תיקון שעיי מלאכה:

כר"א דאמר תרומה. הואיל וניתנה להעלות אחת שירצה בעינא מחתא כאילו מונחת לבדה ואינה מעורבת הלכך לא קמתקן מידי:

מדמע. זה שנפרד משם ואוסר צ"ט של חולין כאילו היא תרומה ודאי:

וחכ"א אין המדומע מדמע. חולין אחרים אלא לפי חשבון התרומה שבמדומע כגון אם תחילתו נדמע סי של חולין עיי סאה תרומה וחזרה סאה ממנו ונפלה לתוך אחרים לא חשבינן תרומה אלא סי שבסאה זו ומדמע עד צ"ט שכנגדו ואם יש חולין יותר מקי כנגדו עולה:

אימר דשמעת ליה. לר"א דאמר תרומה כמאן דמחתא בעינא:

לחומרא. לדמעה כתרומה ודאי: לקולא. דלא ליהוי המעלה אותה בשבת כמתקן:

מי אמר. הא ודאי מתקן הוא ע"כ:

הוא דאמר. רבי יהודה דמתני כרבי שמעון דאמר לקולא נמי כמאן דמחתא בעינא דמיא: למאה. וראויה להעלותה ויתכשרו החולין:

עד שנפלה אחרת. ועכשיו אין בה חולין כדי להעלותה באחד וקי:

ר"ש מתיר. קס"ד משום דס"ל ליה קמייתא כמאן דמחתא בעינא דמיא ונמצאת אחרונה זו נופלת בתוך קי של חולין:

בטל בק'. והווי להו כולהו חולין ומיהו כיון דצריך להעלותה ע"כ המעלה מתקנו:

נותן עיניו. במדומע בצד זה להעלותו לתרומה ואוכל בצד אחר הלכך הואיל ובלא העלאה מתחיל ואוכל אין תיקון בהעלאתו:

והא מיפליג פליג עילויה. ואמר כיון דאפשר ליה למיעבד עונג שבת בכה"ג ליתן עיניו בצד זה ולאכול בצד אחר אין מעלין:

דרבי יהודה עדיפא. מיקל טפי פורתא ואמר כיון דיכול ליתן (עליו) עיניו בצד זה ולאכול בצד זה לא הוי מתקן בהעלאתו ומעלין:

"רבי יהודה אומר:

אף מעלין את המדומע באחד ומאה".

ואמאי?

הא קא מתקנו!

רבי יהודה כרבי אליעזר סבירא ליה,

דאמר: תרומה - בעינא מחתא.

דתנן:

"סאה תרומה / שנפלה לפחות ממאה, ונדמעו, ונפל מן המדומע למקום אחר:

רבי אליעזר אומר:

מדמע, בתרומת ודאי.

וחכמים אומרים:

אין המדומע מדמע, אלא לפי חשבון" (תרומות ה, ו).

אימר דשמעת ליה: לחומרא,

לקולא - מי שמעת ליה?!

אלא, הוא דאמר כרבי שמעון,

כדתנן:

"סאה תרומה / שנפלה למאה, ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת - הרי זו אסורה.

ורבי שמעון מתיר" (תרומות ה, ח).

וממאי?

דילמא התם בהא קמיפלגי:

דתנא קמא סבר: אף על גב דנפלו בזה אחר זה - כמאן דנפל בבת אחת דמי,

והא - לחמשיין נפלה, והא - לחמשיין נפלה.

ורבי שמעון סבר: קמייתא - בטיל במאה, והא - תיבטיל במאה וחד!

אלא, הוא דאמר כרבי שמעון בן אלעזר.

דתנאי:

"רבי שמעון בן אלעזר אומר:

נותן עיניו בצד זה, ואוכל מצד אחר".

ומי סבר ליה כוותיה?!

קמב, והא מיפליג פליג עילויה,

דתנאי:

"רבי יהודה אומר:

מעלין את המדומע באחד ומאה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר:

נותן עיניו בצד זה, ואוכל מצד אחר"!

דרבי יהודה עדיפא מדרבי שמעון בן אלעזר.

כ"א

5. קמב, ב

משנה

הָאֵבֶן שֶׁעַל פִּי הַחֲבִית - מֵטָה עַל צְדָה, וְהִיא נּוֹפֶלֶת.
הֵיטָה בֵּין הַחֲבִיּוֹת - מִגְבִּיָּה וּמֵטָה עַל צְדָה, וְהִיא נּוֹפֶלֶת.
מַעוֹת שֶׁעַל הַפֶּר - מִנְעֵר אֶת הַפֶּר, וְהֵן נּוֹפְלוֹת.
הֵיטָה עָלָיו לְשִׁלְשֵׁת - מִקְנָחָה בְּסִמְרֻטוֹ.
הֵיטָה שֶׁל עוֹר - נוֹתֵינָן עָלֶיהָ מִים עַד שֶׁתִּכְלָה.

גמרא

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב:
לֹא שָׁנוּ אֶלָּא: בְּשׁוֹכָה,
אֲבָל בְּמִנִּיחַ - נִעְשֶׂה בְּסִיס לְדַבֵּר הָאֶסוּר.

"הֵיטָה בֵּין הַחֲבִיּוֹת - מִגְבִּיָּה וּמֵטָה עַל צְדָה, וְהִיא נּוֹפֶלֶת".

מֵאֵן תִּנָּא דְכֹל הֵיכָא דְאִיכָא אִיסוּרָא וְהֵיטָרָא,
בְּהֵיטָרָא - טְרַחֲיֵנָן,
בְּאִיסוּרָא - לֹא טְרַחֲיֵנָן?

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חִנָּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא.
דִּתְנֵן:

"הַבּוֹרֵר קִטְנִית בְּיוֹם טוֹב:

בֵּית שְׂמַאי אֹמְרִים:

בּוֹרֵר אוֹכֵל וְאוֹכֵל.

וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים:

בּוֹרֵר: בְּדַרְבָּנוּ,

בְּחִיקוּ,

וּבִתְמַחֲוֵי" (ביצה יד:).

וְתִנָּא:

"אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

בְּמָה דְבָרִים אֹמְרִים: שְׁהָאוֹכֵל מְרוּבָה עַל הַפְּסוּלֹת,

אֲבָל פְּסוּלֹת מְרוּבָה עַל הָאוֹכֵל - דְּבָרֵי הַפֶּל: בּוֹרֵר אוֹכֵל".

וְהָא הָכָא, דְּכִי אוֹכֵל מְרוּבָה עַל הַפְּסוּלֹת דְּמִי!

הָכָא נְמִי,

כִּינָן דְּאִי בְּעֵי לְמִישְׁקֵל, לֹא מִשְׁתַּקִּיל לִיהָ יֵינן עַד דְּשִׁקִּיל לָהּ⁶¹¹ - כְּפִסּוּלֹת מְרוּבָה עַל הָאוֹכֵל דְּמִי.

"הֵיטָה בֵּין הַחֲבִיּוֹת מִגְבִּיָּה".

תִּנָּא:

"דְּבֵי יוֹסִי אוֹמֵר:

הֵיטָה הַחֲבִית מוֹנַחַת בְּאוֹצֵר,

אוּ שְׁהֵי בְּלֵי זְכוּבִית מוֹנַחֲיָן תַּחְתֵּיהָ:

מִגְבִּיָּה לְמִקּוּם אַחֵר, וּמֵטָה עַל צְדָה, וְהִיא נּוֹפֶלֶת.

וְנוֹטֵל הֵימָנָה מֵה שְׁצָרִיד לָהּ, וּמַחְזִירָה לְמִקּוּמָה".

מתני'

מֵטָה עַל צְדָה. מֵטָה חֲבִית עַל צְדָה אִם צָרִיד לִיטוֹל מִן הַיֵּין וְהָאֵבֶן נּוֹפֶלֶת וְלֹא יִטְלֶנָה בְּיָדִים: וְהִיא בֵּין הַחֲבִיּוֹת. וְיִרָא שְׁלֹא תִפּוֹל הָאֵבֶן עַל הַחֲבִיּוֹת וְיִשְׁבֵּרם:

מִגְבִּיָּה. לַחֲבִית כּוֹלָה וּמִסְלָקָה מִבֵּין הַחֲבִיּוֹת וְשֵׁם מֵטָה עַל צְדָה:

לְשִׁלְשֵׁת. שׁוּם דְּבַר מִיֹּאס כְּגוֹן רוֹק אוּ צוּאָה:

מִקְנָחָה בְּסִמְרֻטוֹ. וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ מִים דְּסִתָּם כֵּר שֶׁל בְּגָד הוּא וּבְגָד שְׂרִייתוֹ בְּמִים הוּא כְּבוֹסוֹ:

הֵיטָה. לְשִׁלְשֵׁת זֹו עַל כֵּר שֶׁל עוֹר דְּלֹא בַר כִּיבוֹס הוּא:

נוֹתֵן עָלֶיהָ מִים עַד שֶׁתִּכְלָה. וּמִיָּהוּ כִיבוֹס מִמֶּשׁ לֹא וְהוּאִיל וְסִתָּם כְּרִים וְכִסְתוֹת רְכִים נִינְהוּ שִׁייד לְמִימֵר בְּהוּ כִיבוֹס בְּעוֹרוֹת רְכִין וּמִיָּהוּ שְׂרִייתוֹ לֹא זֵהוּ כְּבוֹסוֹן וְכֵן מְפוֹרֵשׁ בְּזַבְחִים בְּפֶרֶק דָּם חֲטָאֵת:

גמ'

לֹא שָׁנוּ. מֵטָה עַל צְדָה דַּחֲבִית:

אַלֵּא בְּשַׁכַּח. שֶׁשָּׁכַח הָאֵבֶן עָלֶיהָ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְלֹא מִדַּעַת:

נִעְשֶׂה חֲבִית בְּסִיס לְדַבֵּר הָאֶסוּר. וְאֶסוּר לְהִטוּתָה שְׂאֵף הַחֲבִית מוֹקֶצָה:

מֵאֵן תִּנָּא. דְּמִתְנִיתִין דְּקִתְנֵי מִגְבִּיָּה וּמֵטָה עַל צְדָה דְּאִית לִיהָ דְּכִי טֵרַח מִטְרַח בַּחֲבִית דְּהוּי הֵיטָרָא וְלֹא יִטוֹל הָאֵבֶן מִמֶּשׁ דְּהוּי אִיסוּרָא וְאֵעִיג דְּהִשְׁתָּא נְמִי אֵבֶן מִטְלֵטֵל בְּהַדִּי חֲבִית:

רַבֵּן שְׁמַעוֹן. אֵלִיבָא דְּבֵית הַלֵּל: בּוֹרֵר אוֹכֵל וְאוֹכֵל. הַמֵּאכֵל יִטוֹל וְהַפְּסוּלֵת יִשְׂאֵר בְּכֹלִי:

בּוֹרֵר כְּדָרְכּוּ. נוֹטֵל פְּסוּלֵת וּמִנִּיחַ אוֹכֵל אִם יִרְצָה:

כְּשֶׁהָאוֹכֵל מְרוּבָה עַל הַפְּסוּלֹת. דְּאִי שְׁקִיל אוֹכֵל מִפִּישׁ בְּטֵרַחָא:

דְּבֵרֵי הַכֵּל בּוֹרֵר אוֹכֵל. דְּבַהֲיִתִּירָא טֵרַח וְלֹא בְּאִיסוּרָא וּפְרַכִּינָן וְהָא הָכָא דְּמִתְנִיתִין דְּאוֹכֵל מְרוּבָה עַל הַפְּסוּלֵת וְכִי מִגְבִּיָּה הָאֵבֶן עִם הַחֲבִית טֵרַח טְפִי וְהוּוּ לְמִשְׁקֵל פְּסוּלֵת כְּרִישׁ:

כִּינָן דְּאִי בְּעֵי לְמִשְׁקֵל. לְכוּלֵי יֵינן מִן הַחֲבִית לֹא מִשְׁתַּקִּיל לִיהָ יֵינן שְׁבִשׁוּלִיָּה עַד דְּשִׁקִּיל וּמִגְבָּה לָהּ לַחֲבִית כְּפִסּוּלֵת מְרוּבָה דְּמִי דְּאִי בְּתַחֲלָתוֹ לֹא מִגְבָּה לָהּ לַחֲבִית סוּף סוּף מִיבְעֵי לִיהָ לְאִגְבוּהָ תוֹ לַחֲבִית הַלְכָד הוּוּ לִיהָ מִפִּישׁ בְּטֵרַחָא: הִיג לֹא מִשְׁתַּקִּיל לִיהָ עַד דְּשִׁקִּיל לָהּ וְלִיג עַד דְּשִׁקִּיל לָהּ לְאֵבֶן:

הֵיטָה הַחֲבִית מוֹנַחַת בְּאוֹצֵר. כְּלוּמֵר בְּמִקּוּם מְכוּסֵּשׁ שְׂאוּצֵרִין שֵׁם חֲבִיּוֹת הַרְבֵּה וְדוּאָג שְׂמֵא יִטְלָה וְתִפּוֹל הָאֵבֶן עַל הַחֲבִית שְׂאִצְלָה:

⁶¹¹ כך גירסת רש"י "לה"-לנטילת החבית. תור"ה שאוכל גורם "לאבן" כמהדורות הדפוס.

6. קמב, ב

רפ"י

לא שנו. דמנער :
 נעשה. הכר בסיס למעות ואף
 הכר אסור בטלטול :
 לא שנו. דמנערה ואינו מטלטלה
 בעודן עליה :
 אלא שצריך לגופו. של כר לשכב
 עליו הלכך בניעור סגיא ושדי
 ליה באתרייהו :
 אבל צריך למקומו. של כר.
 מטלטלו עם המעות למקום
 אחר :

"מעוֹת שְׁעַל הַבַּר"

אָמַר רַב חֵיִיא בַּר אֲשִׁי אָמַר רַב:
 לֹא שָׁנו אֶלָּא: בְּשׁוֹכְחָ,
 אֲבַל בְּמוֹנִיחַ - נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְדַבֵּר הָאָסוּר.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנִיָּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
 לֹא שָׁנו אֶלָּא: לְצוּרָךְ גּוֹפּוֹ,
 אֲבַל לְצוּרָךְ מְקוּמוֹ - מְטַלְטְלוּ וְעוֹדוֹן עָלָיו.

וְכֵן תַּנִּי חֵיִיא בַּר רַב מְדִיפְתֵי:
 "לֹא שָׁנו אֶלָּא: לְצוּרָךְ גּוֹפּוֹ,
 אֲבַל לְצוּרָךְ מְקוּמוֹ - מְטַלְטְלוּ וְעוֹדוֹן עָלָיו".

רפ"י

דסקיא מלאה מעות. גרסינן :

בסרטיא. רה"ר :

הניחו עליה ככר או תינוק. דלישתרי לטלטלה אגבייהו תוך ד' אמות וטלטלה פחות פחות מד' אמות או במחיצה של בני אדם כדאמרי בעירובין (דף מג):

בשוכח. אבל במניח מדעת מערב (יום) שבת לא התירו לו לטלטלה ע"י ככר או תינוק :

אלא למת. משום כבוד הבריות כשמוטל בחמה :

אביי מנח כפא אכיפי. מניח תרוד על העומרים לטלטלן אגב תרוד :

אבר יונה. חי [בלא] מליח :

חריפא שמעתתא דדרדקי.

סבורים הם שהם חריפים :

אימור דאמור רבנן. בארנקי ודסקיא מניח עליה ככר או תינוק בשכחה ובמקום התורפה ומשום הפסד ממון :

אמר אביי. אנא שפיר מטלטלנא כיפי ואפילו בלא תרוד :

אי לאו דאדם חשוב אנא. ואנא מחמיר על עצמי שלא ילמדו ממני להקל באסורין :

כפא אכיפי למה לי. בלאו כפא נמי שרי לטלטלינהו דהא חזו למיזגא עליהו :

לאומצא. לאוכלו חי בשבת שיש בני אדם שדעתן יפה ואוכלים בשר חי וקרו לה אומצא :

הא לא חזי לאומצא לא. ואע"ג דחזו לשונרא דאמרינן מוכן לאדם לא היו מוכן לכלבים :

כר' יהודה. במסכת ביצה (דף י:):

טווי לי בר אוזא. ביום טוב :

ושדי מיעיה לשונרא. אלמא מטלטל להו משום שונרא ואע"ג דהאידנא לא חזי לאדם דלאו אורח ארעא למיכלא ביום טוב ומיהו מאתמול לאדם הוו קיימי :

התם כיון דמסרח. מעייא אי מצנע ליה עד אורתא :

מאתמול דעתיה עליה. לשונרא ובין השמשות נמי מוכן לבהמה הוה :

אוד. פורגו"ן { שיפוד חתייה } דסתם עצים להסקה ניתנו ולא לטלטול כלי :

ואוד שנשבר. ביו"ט :

בשברי כלים. שנשברו היום דהוו להו נולד :

ש"מ. דכרבי יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה :

7. קמב, ב - קמג, א

"מעות שעל הכר [מנער את הכר] והו נופלות."

אמר רבי אושעיא:

שכח ארנקי בחצר - מניח עליה: כפר,

או תינוק - ומטלטלה.

אמר רב יצחק:

שכח לבינה בחצר, מניח עליה: כפר,

או תינוק - ומטלטלה.

אמר רבי יהודה בר שילא אמר רבי אסי:

פעם אחת שכחו דסקיא מלאה מעות בסרטיא,

ובאו ושאלו את רבי יוחנן, ואמר להן:

הניחו עליה כפר או תינוק, וטלטלה.

אמר מר זוטרא:

הלכתא ככל הני שמעתתא - בשוכח.

רב אשי אמר:

אפילו שכח - נמי לא,

ולא אמרו כפר או תינוק אלא למת בלבד.

אביי מנח כפא אכיפי.

רבא מנח סכינא אבר יונה, ומטלטלה.

אמר רב יוסף:

כמה חריפא שמעתתא דדרדקי!

אימור דאמור רבנן - בשוכח,

לכתחילה - מי אמור!?

אמר אביי:

אי לאו דאדם חשוב אנא - כפא אכיפי למה לי?

הא חזו למיזגא עליהו!

אמר רבא:

אנא, אי לאו דאדם חשוב אנא - סכינא אבר יונה למה לי?

הא חזו לי לאומצא!

טעמא - דחזו לאומצא,

הא לא חזו לאומצא - לא.

למימרא: דרבא רבבי יהודה סבירא ליה.

והאמר רבא לשמעיה: טווי לי בר אוזא, ושדי מיעיה לשונרא!

קמג, א התם - כיון דמסרח, דעתיה עליוהי מאתמול.

הכי נמי מסתברא דרבא רבבי יהודה סבירא ליה,

דדרש רבא: אשה לא תכנס לבית העצים ליטול מהן אוד,

ואוד שנשבר - אסור להסיקו ביום טוב,

לפי שמסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים.

שמע מינה.

8. קמג, א

רס"י

משנה

בית שמאי אומרים:

מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין.

ובית הלל אומרים:

מסלק את הטבלא בולה, ומנערה.

מעבירין מלפני השלחן פירורין פחות מכזית,

ושער של אפוניו ושער עדשים, מפני שהוא מאכל בהמה.

ספוג, אם יש לו עוד בית אחיזה - מקנחין בו,

ואם לאו - אין מקנחין בו.

⁶¹² **בין כך ובין כך - ניטל בשבת, ואינו מקבל טומאה.**

גמרא

אמר רב נחמן:

אנו אין לנו אלא:

בית שמאי - כרבי יהודה,

ובית הלל - כרבי שמעון.

"מעבירין מלפני השלחן פירורין [פחות מכזית]".

מסייע ליה לרבי יוחנן,

דאמר רבי יוחנן:

פירורין שאין בהן כזית - אסור לאבדן ביד.

מתני'

מעבירין. בידיים מעל השלחן:

עצמות. קשין שאינן ראויין

לכלב:

וקליפין. של אגוזים דלית להו

לבייש מוקצה:

וב"ה אומרים מסלק את

הטבלא. שיש תורת כלי עליה

אבל לא יטלטל הקליפין בידיים

כרבי יהודה:

מעבירין מעל השלחן. סתמא

היא:

פירורין פחות מכזית. וכ"ש

כזית כדמפרש טעמא שהם

מאכל בהמה:

ושער של אפוניו. שרביטין של

קטנית שהקטנית גדל בהם:

אפוניו. ייש"ש {ייש"ש:

בקיות (סוג צמחים, הכולל את

האפונה):

עוד בית אחיזה. [בית אחיזה]

של עור שיאחזנו בו:

מקנחין בו. טבלא:

אין מקנחין בו. שכשאוחזו

נסחט בין אצבעותיו:

ניטל בשבת. כשהוא נגוב:

ואינו מקבל טומאה. דאינו לא

כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא

מתכת:

גמ'

אנו אין לנו. אין אנו סומכין על

משנתינו כמות שהיא שנויה

אלא מוחלפת שיטתה ובייש

כרבי יהודה כו':

⁶¹² מסורת הש"ס, רשי. המשנה גורסת ווילנא בסוגרים: **וחבמים אומרים**

רש"י

אסור לאבזן ביד. מדקתני
מעבירין בידיים ולא זריק להו:

9. קמג, א

["מעבירין מלפני השלחן ... שער של אפוניו] [... מפני שהוא מאכל בהמה].

מוני?

רבי שמעון היא,
דלית ליה מוקצה.

אימא סיפא:

"ספוג: אם יש לו בית אחיזה - מקנחין בו,
ואם לאו - אין מקנחין בו",

אתאן לרבי יהודה,

דאמר: דבר שאין מתכוין - אסור!

בהא אפילו רבי שמעון מודה,

דאבני ורבא דאמרי תרווייהו:

מודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'.

הני גרעינין דתמרי,

ארמייתא - שרו לטלולינהו,

הואיל וחזין אגב אמן,

ודפרסייתא - אסור.

שמואל מטלטל להו אגב ריפתא.

(שרנ"ם שפ"ז - סימן⁶¹³).

שמואל לטעמיה,

דאמר שמואל:

עושה אדם כל צרכו בפת.

רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא.

רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו כגרף של ריעי.

אמר ליה רב אשי לאמימר:

וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה?!

רב ששת זריק להו בלישניה.

רב פפא זריק להו אחורי המטה.

אמרו עליו על רבי זכריה בן אבוקולס שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקו.

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

⁶¹³ לחכמים המוזכרים: שמואל, רבה, הונא, אמ ימר, ששת, פפא, זכריה)